

Museum Het Valkhof-Kam

Museum, beeldende kunst en erfgoed

Over de instelling in 2021-2024

Museum Het Valkhof-Kam (hierna: Valkhof Museum, vanaf 14 december 2022 de nieuwe naam van het museum) draagt met een grote collectie 5000 jaar geschiedenis uit. De nieuwe koers van het museum zet in op het leggen van verbindingen tussen archeologie, oude en moderne kunst vanuit een transhistorische visie op de cultuurgeschiedenis. Kernwaarden van die nieuwe koers, ingezet in 2021, zijn universele verhalen, non-conformisme en de ultieme prikkeling van ieders voorstellingsvermogen. Het museum is sinds 1 oktober 2022 voor het publiek gesloten. Zowel de hoofdlocatie aan het Kelfkensbos, als het kleinere, archeologisch centrum Museum Kam worden gerenoveerd en heringericht. Met het oog op de verbouwing is er eerder een plan ingediend voor alleen 2021. Voorliggend plan betreft de periode 2022-2024.

Subsidieaanvraag

Aangevraagd is voor drie jaar. Gevraagd bedrag: € 2.333.000. Gebaseerd op prijspeil 2020.

Subsidieadvies

De commissie adviseert € 2.333.000 (gebaseerd op prijspeil 2020) + indexering toe te kennen voor een periode van drie jaar (2022-2024).

Algemene beoordeling

Was de commissie in het vorige advies nog kritisch op het jaarplan van Valkhof Museum, nu is ze positief over de invulling van het museum van de verbouwingsjaren en de visie op de toekomst. Verheugend is het feit dat Valkhof Museum tijdens de verbouwing gebruik kan maken van het voormalige ABN AMRO-gebouw, zodat een deel van de activiteiten voortgang kan vinden.

De ideeën voor het vasthouden van de aandacht van het publiek tijdens de sluiting van het hoofdgebouw zijn verder uitgekristalliseerd en inhoudelijk sterker onderbouwd. Ook is de transhistorische visie op kunst- en cultuurgeschiedenis verhelderd met voorbeelden. De commissie is benieuwd hoe de moderne/hedendaagse kunst een vooraanstaande positie kan veroveren binnen een museum met een dermate belangrijke archeologische collectie.

Valkhof Museum wil een echt museum van de stad worden. De eerste aanzetten daartoe zijn veelbelovend. Het museum heeft de intentie om ander en meer publiek te bereiken. De uitgewerkte PR- en marketingstrategie biedt daarin houvast. De commissie adviseert samenwerking te zoeken met andere, niet direct voor de hand liggende partners in de stad. Ook dat kan nieuwe doelgroepen aanboren. De commissie verwacht dat het museum al in de verbouwingsjaren werkt aan zijn hechtere inbedding in de stad.

Na jaren van crisis en de noodzakelijke interne focus, juicht de commissie de blik naar buiten toe. De samenwerking met Museum Arnhem biedt op regionaal niveau kansen. Valkhof Museum heeft met de artistieke transitie en de verbouwing veel ballen in de lucht te houden. De manier waarop dat gebeurt, wekt bewondering. De commissie constateert dat Valkhof

Museum grote stappen zet in het bouwen aan het museum van de toekomst. Ze adviseert de gemeente in deze complexe transitiefase met Valkhof Museum in gesprek te blijven en goed te monitoren.

Beoordeling per criterium

Artistieke kwaliteit

Het leggen van verbindingen vanuit een transhistorische visie op de kunst- en cultuurgeschiedenis zowel binnen als ook buiten de muren van het museum is overtuigend sterk. Valkhof Museum heeft de ambitie een grenzen doorbrekend museum over en voor de mens te worden. Dat geeft kleur en gestalte aan de agenda die het museum voor ogen heeft en getuigt van engagement. Het sluit aan bij de actualiteiten en urgente thema's in zowel de stad als in de samenleving.

De tentoonstelling *Moving Stories, de rijkdom van de Limes* is daar een goed voorbeeld van. Bij de voorbereiding en uitvoering ervan zijn mensen met een migratieachtergrond betrokken. Het project maakt onderdeel uit van het programma *Ontgrenzen* dat Valkhof Museum in samenwerking met Museum Arnhem ontwikkelde en is opgenomen in de BIS-regeling van het Rijk. De tentoonstelling is lovend ontvangen in de pers. De commissie ziet uit naar *The Black Hole*, het tweede project binnen de samenwerking.

Veelzijdig aanbod

De missie en visie sluiten goed aan op de ambitie van de cultuurvisie Groei.: kunst en cultuur voor iedereen. Het aanbod van actuele vensters op de universele aspecten van het bestaan is niet alleen divers, het heeft ook de potentie voor meerdere gelaagde verhalen, zowel in vorm als in inhoud. Belangrijk daarbij is de laagdrempelige ontsluiting van die verhalen.

Innovatie, creativiteit, experiment

De transhistorische aanpak biedt de mogelijkheid de eigen collectie steeds weer op een nieuwe manier te ontsluiten en van een ander narratief te voorzien. Dat artistieke profiel weerspiegelt zich in het vernieuwde toekomstbestendig gebouw. De commissie is vooral benieuwd naar de positie van moderne en hedendaagse kunst binnen het nieuwe museum. Daarnaast is ze nieuwsgierig naar de impact van de komende transhistorische exposities op het debat in de stad.

Verbinding met andere domeinen

Het museum werpt zich op als duurzame maatschappelijke instelling voor een groot deel van de samenleving, binnen en buiten de stad. De commissie constateert dat de verbinding met de andere domeinen nog meer gezocht kan worden om echt het museum van de stad te worden.

Educatie en/of participatie

Het museum heeft een sterk educatieprogramma voor zowel jeugd als volwassenen. Het spreekt de ambitie uit dat elk kind in Nijmegen minimaal twee keer in zijn schoolcarrière naar Valkhof Museum gaat. Dat vindt de commissie prijzenswaardig. Ze adviseert het museum de jongere generatie meteen al bij de transformatie van het museum te betrekken. Het museum is naast archief en tentoonstellingscentrum ook kenniscentrum. Zeker nu de

Limes de status van Werelderfgoed heeft verworven, is de wens om Museum Kam uit te bouwen tot hét kenniscentrum op dit gebied. Dat vindt de commissie belangrijk, ook omdat dat bijdraagt aan de ontwikkeling van het Valkhof Kwartier.

Publieksbereik

Vanaf 2025 denkt het Valkhof Museum structureel 125.000 bezoeken per jaar te trekken. In het topjaar 2018 waren dat er 108.000. Valkhof Museum heeft energie gestopt in een stevige marketingstrategie, met vijf goed omschreven doelgroepen. De belangrijkste bezoekersgroepen zijn nu scholen en cultuurminnaars. Daarnaast wil het museum die groepen binnenhalen waarvan zich juist in Nijmegen en de regio relatief hoge concentraties bevinden: studenten, jonge gezinnen en toeristen. De commissie is benieuwd hoe het museum de komende twee jaar de jongeren weet te bereiken en voor alle andere doelgroepen aantrekkelijk wordt, zeker gezien de na corona teruglopende bezoekersaantallen voor musea. En hoe gaat het museum zowel lokaal als (inter)nationaal de verbinding aan met de beoogde nieuwe publieksgroepen?

Tijdens de verbouwing doet Valkhof Museum aan publieksbinding via het op papier spectaculaire Paviljoen, een (beperkte) collectiepresentatie in ABN-AMRO-gebouw en de programmering in de stad via onder meer het Inflatable Art Festival. De commissie is benieuwd naar hoe dit festival bijdraagt aan de nieuwe koers van het museum en naar de impact van dit interessante idee op de stad. Verder spreekt de commissie de wens uit dat de tijdelijke vestiging openbaar toegankelijk wordt en dat de buitenkant duidelijk herkenbaar is als HUB van Valkhof Museum.

Meerwaarde voor de stad

Valkhof Museum is het belangrijkste museum van de stad en bevindt zich op werelderfgoedgrond. Deze unieke locatie is een cadeau, maar schept ook verplichtingen. De commissie is benieuwd hoe het museum zich hiervan in de nieuwe transhistorische aanpak rekenschap gaat geven.

De consortia met andere musea en vooral de samenwerking met Museum Arnhem - en als gevolg daarvan een plek voor het programma 'Ontgrenzen' in de landelijke BIS - geven het museum een bovenregionale uitstraling. De ontgrendeling van de collectie en de verbinding ervan met hedendaagse thema's als migratie, gender, diversiteit en inclusie zijn van grote meerwaarde voor de gemeenschap. De commissie hoopt dat het museum de co-creatie voor projecten als *Moving Stories* en *The Black Hole* vooral in Nijmegen zoekt. Ook dat kan bijdragen aan een sterkere verankering in de stad.

Ondernemerschap

Met een nieuw bedrijfsplan, een versterkte financiële basis en de verdere professionalisering claimt het museum een gezonde en verankerde rol in het culturele veld van Nijmegen. Daarin heeft de commissie vertrouwen. De heropening staat op dit moment gepland voor het voorjaar van 2025. De commissie adviseert te anticiperen op mogelijke uitloop van de verbouwing.

Positie in het cultureel netwerk

Het museum zal, zeker in het vernieuwde gebouw, naar verwachting een steeds stevigere positie in het Nijmeegse culturele veld krijgen. De bestaande samenwerking met bijvoorbeeld

De Bastei, LUX en Radboud biedt een stevige basis. Om echt het museum van de stad te worden, adviseert de commissie ook contact te zoeken met andere, verrassende partijen. Ze constateert dat het museum goed vertegenwoordigd is in landelijke netwerken, maar bijvoorbeeld minder in het beeldende-kunstnetwerk in de stad zelf. Daarin zou het een prominente(re) rol mogen vervullen.

Culturele codes

De codes staan goed op het netvlies en zijn verankerd in de plannen. De governance van Valkhof Museum lijkt in orde. In het licht van het recente verleden en de huidige verbouwing is een belangrijke governance-rol weggelegd voor de Raad van Toezicht. De commissie hoopt dat de RvT als gesprekspartner fungeert voor zowel de gemeente als het museum zelf. Diversiteit en inclusie brengen in het publieksbereik en in de staf ziet Museum Valkhof als een uitdaging voor de directe toekomst.

Commissie Groei. | 29 november 2022

Jenneke Harings (voorzitter)

Bas Aaftink

Joy Arpots

Jacki Dodemontová

Marcel Kranendonk

Claudia Linders

Advies opgetekend door: Boudewijn Smid